

KÄLLMATERIAL

JAN NILSSON

HEMSKHETER

I HOGDAL, LOMMELAND

OCH TJERNÖ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900 I VETTE HÄRAD BOHUSLÄN

- 18.** OLAGA FISKE
BEGÅNGET: 1883
PARTER: FISKAREN GUSTAV WAHLBERG I STRÖMSTAD
HEMMANSEGARE EMANUEL OLSSON PÅ RESÖ

Utdrag ur domboken från Vette Häradsrätt.
Innehåller alla ingående handlingar i aktuellt mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget Arkiv Digital, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på Arkiv Digitals hemsida.

Jan Nilsson

v281428.b5240

1883 den 31 Maj

No 86

Fiskaren Gustav Wahlberg i Strömstad har å Hemmansegaren Emanuel Olsson i Resö till tinget utverkat en så lydande stämning:

“Stämning

På anmodan af etc se Litt E

I sammanhang härmed har Emanuel Olsson i Resö å Gustaf Wahlberg i Strömstad utverkat genstämning, som meddelats å en så lydande ansökan:

“Om laga kallelse etc se Litt F

Då detta mål till gemensam handläggning påropas, tillstädekomma pne personligen, af hvilka 1ste kdn inger med åberopande af 2§ deri en utaf Landshöfdinge Embetet i länet den 21 Jan 1871 utgifven kungörelse, hvaraf här intages följande:

“Kungörelse

Efter hållna etc se Litt G

Genkdn bestrider allt afseende berörde kungörelse, enär densamma redan för flere år sedan upphört att hafva gällande kraft.

1sta kdn anhåller om vittnesförhör med Andreas Mattsson på Lindholmen, som, tillstädes och ojäfvig befunnen, får framstå och aflägga eden, om hvars vigt och förbindelse han erinras samt berättar, att vt i början af sistlidne Januari månad såsom vt tror natten mellan den 7 och 8 Januari, var med ? vadlag på vaddrägt i närheten af Felholmen vid Sydkoster och redan innan vadlaget slutat sin “törn” hade 1ste kdns båt framkommit i närheten av vts båt, utan att vt då kunde skönja någon annan båt inom synhåll. Vt anser därför, att 1ste kdn egt full rätt till förste “törn” efter vts vadlag; Sedan detsamma emellertid slutat sin “törn”, kunde vt, ehuru det var ganska mörkt, bemärka, huru en för vt alldeles okänd båt framkom och hörde vt tydligen att dess besättning kastade vaden, innan 1ste kdn hunnit göra det, samt således gick före 1ste kdn. Vt, som icke vet om den nu omvittnade båten var genkdn eller icke, intygar, att det är plägsed bland fiskarne i trakten, att det vadlag, hvars båt först kommer fram till fiskestället, eger rätt till första “törn”, och sedan hvar och ett vadlag i den tur och ordning, som deras båtar komma fram till stället, Vidkändt

Genkdn anförer, att han omvittnade natten kom roende från Saltö och efter att en half tonnare legat i land vid Kosters skär, lade ut derifrån och kastade vaden, men först när genkdn och hans folk börjat “hifva in” vaden fingo de höra rop från skäret, att de kastat vaden i annans “törn”, hvilket genkdn dock bestrider vara förhållandet, enär 1ste kdns båt, som genkdn först vid detta tillrop varseblef, då låg invid stranden, utan att något manskap syntes till ombord.

Efter antecknande häraf förena sig pne i anhållan om uppskof för vittnens inkallande.

Utslag

afsagt den 27 Juli 1883

Med bifall till pnes uppskofsanhållan utställer HRn målet till tredje rtgdagen af nästa lagtima ting i häradet, på pne vid 10 kr vite för dem hvar skola vid tinget möta, till målets utförande beredda.

v281428.b5190

No 86 Litt E

Stämning

På anmodan af Gustaf Wahlberg såsom föreståndare eller vadledare för sillvaden "Nya Strömmen" warder skepparen Emanuel Olsson i Resö härmed kallad och ständ att sig med laga påföljd infinna å nästa vid Wette härad infallande sommarting, hvilket börjar å tingshuset i Strömstad den 29 instundande Maj kl 10 f.m. med påstående att dels lagligen ansvara och dels ersätta hvad Walberg eller sillvaden "Nya Strömmen" förlorat derigenom att Olsson Söndagen den 7de nästlidne Januari vid Felholmen Sydkoster med waddrägt intagit Wahlbergs tur eller "törn" och Wahlbergs wad derigenom gjort en förlust som vid målets föreläggande skall uppgifvas.

Öppen talan i målet meddelas-

Strömstad den 16 April 1883

Å Herr Domhafvandens vägnar

Lundgren

v281428.b5200

No 86 Litt F

Om laga kallelse och genstämning till Wette Härads nästinstundande Sommarting, å Wadbruse Gustaf Wahlberg i Strömstad, som å mig utwerkat stämning till nämnde ting, om ansvar för Waddrägt, yrkar jag deremot i påstående det hufvudkäranden må ställas till ansvar för olagligt tillmäle, det jag skulle hafva tagit hans törn under waddrägt, äfven därför att han icke i laga ordning bevakade platsen mer tillkännagaf sin så kallade törn i Rättan tid, utan dolde sig och hade lemnat vad ekan manlös, på ett för waddrägt opassande ställe dit hans folk sent omsider infunno sig, sedan jag börjat hifva min wad, men hufvudkäranden kom en lång stund senare från någon ö eller obekant ställe och då började yttra sina olagliga anspråk.

Förbehållande mig öppen talan i målet yrkar jag ersättning för Rättegångskostnaden

Resö den 7 Maj 1883

Emanuel Olsson

v281428.b5210

No 86 Litt G

Kungörelse

Efter hållna sammanträden såväl i Strömstad som Svinesund med fiskeberättigade delägare i fiskevattnet dels omkring Kosteröarne och Ramsön och dels inom Hafstensund och Svinesund har Konungens Befallningshafvande, genom beslut den 31 December 1870 fastställt följande öfverenskommelser att gälla till efterrättelse för en tid af fem år, räknade från den 1 Januari 1871

§1

Det bruk af grund eller sölvadar skall vara förbjudet och är såsom grund eller sölvad att anse hvarje med calf försedd finmaskad vad, som håller i längd mindre än 32 famnar och djuplek med en tredjedel af vadens längd, mindre än 7 famnar.

§2

Wid allt stimfiske skall den strandegare eller fiskare som först kommer med not och åtföljande fulltaligt dragmanskap, hafva rätt till så kallad "första törn" eller att kasta och draga noten före de senare ankomne. Den som ligger på törn får icke uppehålla fisket, utan att om han efter "varfel" ej vill kasta och draga, mister han sin tur och får ej draga förrän efter alla de då ankomne.

§3

Öfverträdelser af dessa bestämmelser straffas med böter från 10 till 50 riksdaler jemte förlust af redskap och fångst.

För att öfvervaka dessa stadgars efterlefnad och ? öfverträdelser af desamma förordnas följande dertill föreslagna ordningsmän eller fiskefogdar, nemligen:

Göteborg å Landskansliet den 21 Januari 1871

Landshöfdinge Embetet

C U Tillu Henr. Westin

v281428.b7020

1883 den 28 September

No 68

Vid upprop af det under Nr 86 i dboken vid sista ting omförmälda målet mellan fiskaren Gustaf Wahlberg i Strömstad, å ena sidan, samt skepparen Emanuel Olsson på Resön, å den andra, ömson Kde och Sde, om ansvar och ersättning för olagligt förfarande vid sillfiske, tillstädekomma parterna, 1ste Kdn genom lagligen befullmäktigadt ombud Olaus Eliasson i Lilla Båleröd och genKdn personligen.

1 ste Kdns ombud anhåller om vittnesförhör med Emanuel Eriksson i Nedre Öddö, August Nilsson derstädes, Christian Simonsson i Strömstad och förut hörda vt Andreas Mattsson på Lindholmen, hvilka alla äro vid Rätten närvarande.

Andreas Mattsson erinras om sin förpligtelse, att på grund af hans i målet redan aflagda vittnesed, tala sanning, och öfriga vittnen, som förefinnas ojäfvige, få nu aflagga ed, och erhålla varningar för dess missbruk hvarefter vittnena förekallas en i sendet och berätta:

1. Andreas Mattisson: Att vt icke kan göra någon ändring i hans ur sista tingets prot för vittnet nu upplästa berättelse, men tillägger på genKdns frågor om icke 1ste Kdn försummade, att i rätt tid begagna sig af sin törn, att vt icke vet, om 1ste Kdn kunnat, med iakttagande af nödig skyndsamhet, hinna att utlägga sin vad, innan genKdn tillsade om kastningen af hans vad; men vt vet, att det är vanlig sed bland vadfiskare, att den, som har törn eller står i tur att kasta, tillfrågas af andra möjligen närvarande, om han vill begagna sin törn. Innan sådan fråga skett och blifvit nekande besvarad, anses det otillbörligt att fråntaga någon fiskare hans törn. Vidkändt.

2. Emanuel Eriksson: vt, som tillhörde förra vts vadlag, intygar, att sedan Andreas Mattisson vid det tillfälle hvarom nu är fråga, dragit sin vad, ankom till fiskeplatsen genKdn med båt och vad och kastade denna på samma ställe, och satte jemväl ut sin wadbåt från samma plats, der Andreas Mattisson hans vadlag dragit i land sin vad. 1 ste Kdn var på platsen före genKdn och hade således äfven törn före honom, men huruvida genKdn hade vetskap om 1ste Kdn dervaro, vet icke vt. Omstämda fisket skedde nattetid i mörker så att man icke kunde se långt ifrån sig. Vt kan icke heller lemna säkert besked, huruvida 1ste Kdn, såsom genKdn påstår, icke medhade så mycket manskap som erfordras för skötandet af en vad. Andreas Mattisson och hans vadlag fingo så godt som ingen sill i deras kast men om genKdn hade bättre lycka vet icke vt. Sillpriset var i allmänhet högt under sistl vinter och så var äfven förhållandet vid omvitnade tillfället. Vidkändt.

3. Christian Siomonsson: Vt som är 68 år gammal, intygar att, så långt vt minnes, varit allmän sed bland fiskare här vid kusten, att den, som först kommer fram till sådan plats, der stimfisk håller till, har rätt till första törn och att denna rätt går i tur i förhållande till framkomsten till stället. Vidkändt

4. August Nilsson: Att vt, som i 26 år varit vadfiskare, alltid iakttagit den tur och ordning för kastande af vaden, som förra vt omnämnt. Sillen stod högt i pris under förra vintern, men vt kan icke erinra sig hvad den kostade den natt, då pne kommo i tvist, tilläggande vittnet, gå genKdns fråga, att det icke är brukligt att börja utsättandet af en vad vid "lämneplassen", eller det ställe, der vaden drages i land, eller att det förefares olika med kastningen för stora och små vadar. I allmänhet brukar den, som har törn, bevaka sin rätt härtill vid lämneplassen och derifrån ro ut med vaden, då den skall kastas. Det är äfven allmän sed, att den som har törn, tillfrågas, om han vill begagna sig deraf, innan någon annan går honom i förväg med kastnigen. Vidkändt.

GenKdn påfordrar jemväl vt förhör, med inkallade och närvarande Otto Ludvig Larsson på Resön, Anton Johansson på Rossö och Anders Andersson i Ramsö, hvarjemte genKdn jemväl instämt, Andreas Mattisson på Lindholmen, hvilken redan aflagdt sitt vittnesmål, emedan han äfven blifvit af Kdn åberopad.

Vid fråga om jäf mot öfrige vittnene, bestrider 1ste Kdns ombud deras hörande, emedan de, såsom tillhörande genKdn vadlag, deltog i det sillfiske, som föranledt stämningen, försäkra, att genKdn redan gifvit dem full betalning för deras biträde vid fisket och att de således icke kunna vänta nytta eller skada af sakens utgång.

HdRn förständigar, att som, 1ste Kdn icke styrkt laga jäf mot åberopade vittnena, tillåtas att vittna i målet med rätt för 1ste Kdn att före sakens slut styrka, att vittnena deraf kunna vänta nytta eller skada.

Efter meddelad besvärshänvisning mot detta beslut, få genKdns tre förstnämnda vittnen aflägga vittnesed, hvarefter vittnena, erinrade om edgångs vigt och betydelse, förekallas en i sender och vittna sålunda:

5. Otto Ludvig Larsson: Att vt låtit sammanfatta hvad vt känner i saken uti följande at-
test:

“Sent på qvällen den 7de etc Litt A

Vt vidhåller attesten, som uppläses, och tillägger på fråga, att vt icke såg 1ste Kdn och hans vadlag, då genKdns vad kastades, och att vt icke vet huru stor fångst, genKdn gjorde i sitt kast, men tror, att han fick åtminstone två ekor med tio till tolf tunnor i hvar-
dera. Sill priset vexlade emellan 25 och 40 kronor för full eka. Vidkändt

6. Anton Johansson: Då genKdn och hans vadlag anlände till ifrågavarande plats, för-
bjöd först genKdn att kasta ut vaden emedan han vid undersökning icke kände någon
sill i vattnet. På grund häraf begaf sig manskapet i afvaktan på sillens ankomst i land på
Felholmen, men sedan de uppehållit sig der omkring en halftimma tillkännagaf gen-
Kdn, att han hade kännning af sill och befalde att vaden skulle skyndsamt kastas. Detta
skedde äfven utan att anmärkning häremot gjordes af någon, men der sista armen lades
i land, anträffades en vadeka utan manskap och efter ytterligare en stunds förlopp, och
sedan omkring 75 famnar af genKdns vadlina dragits i land, ankom till stället förste Kdn
eller hans folk och började gräla på genKdn för att han tagit drägten ifrån dem. Medan
genKdns manskap drog in hans vad, ankommo till stället två eller tre man i en eka och
frågade dem, som stodo på land, om de hade kastat förste Kdns vad, men erhöll till svar,
att det var genKdns som hade kastat. Som de frågande personerna rodde till dem, med
hvilka de samtalat på land, tror vt, att de tillhörde samma vadlag och 1ste Kdns folk. Då
genKdn tillsade om Kastning, såg han icke 1ste Kdn och visste antagligen icke, att han
med sitt vadlag var på platsen. Vt vill minnas, att genKdn erhöll tre ekor i kastet med
omkring tio till tolf tunnor i hvarje eka samt att sillen betalades med omkring 100 kronor
paret af ekor och att genKdn således erhöll för hela fångsten 150 kronor. Vidkändt.

7. Anders Andersson: ifrågavarande natt var vt den förste, som vid Felholmen kastade
vad efter sill samt erhöll i sitt kast sill för 280 Kronor, Medan vt länsade sillen ur sin vad,
kom 1ste Kdn roende och då vt frågade honom, om han skulle kasta, svarade han: “nä!
hon är för långt ute”; men efter en stunds förlopp kom 1 ste Kdn tillbaka och omtalade,
att genKdn kastat samt yttrade förtrytelse deröfver. Under det vt och hans folk arbetade
med den af dem dragna sillen, gingo 1ste Kdn och hans folk på holmen och betraktade
vts arbete, 1ste Kdn kunde, om han vetat, mycket väl hafva kastat före genKdn och in-
nan han första gången talade med vt. Vidkändt.

Samtliga vt fordra ersättning för inställelsen vid tinget och tillerkännas härför: Christian
Simonsson 1 krona 50 öre, Andreas Mattisson, Emanuel Eriksson och August Nilsson
3 kronor hvar, Otto Ludvig Larsson och Anders Andersson 5 kronor hvar samt Anton
Johansson 6 kronor, att jemte lösen för möjligen erforderlig transumt af beslutet härom,
förskjutas af den part, som vittnenas hörande påfordrat.

1ste Kdns ombud ingifver detta anförande:

“Till etc Uti uppskjutna målet Litt B

GenKdn bestrider innehållet af förestående skrift samt inlemna, under anhållande om
uppskof i målet följande räkning på fordrad ersättning för rggskostnaden:

“Kostnadsräkning Litt C

1ste Kdn anhåller äfven om uppskof för flera vittnens hörande

Utslag

afsagdt den 23 November 1883

Enligt parternas begäran uppskjuts målet till tredje rggsdagen af nästa lagtima ting i häradet, då parterna vid redan stadgad påföljd skola tillstädeskomma, till deras talan utförande beredde.

v281428.b7050

No 68 Litt A

Sent på qvällen den 7 Januari 1883, då jag var med Emanuel Olsson i Resö anförda sillvad “Nordens Köldta” kallad såsom man i afsigt att fånga sill, hade vi ankommit till Fellholmen då det var mörkt, hvarest funnet tvenne vadar förut, deraf den ena hade fiskat och höll på att ösa sillen ur vaden och den andra höll på att dragas i land med sill uti. Ett stycke från der den sistnämnda vaden höll på att dragas i land, lade vi och Emanuel Olsson till med vår medförda vad, hvarest då ingen person och ingen farkost var att höra eller finnas, under ungefär en timmas tid derefter. Under denna tid vi lågo der, var vadbrusen (förman) E Olsson tvenne gånger ute på sjön och kände eller undersökte om det var sill i närheten eller på “Kavel; och då han andra gången återkom till oss befallde utläggning af hans medförda vad. Sedan vaden var utlagd och vi kommo i land med den lina hvarmed vaden eller vadar drages iland då fisken är inringad, blef vi varse en manlös vadeka fastgjord med fören till land, hvilket icke brukas då man tänker att fiska, ty då får man icke lemna farkosten och densamma fastgöres då med aktern åt land. Efter det vi indragit ungefär 40 famnar eller 240 fot så kommer några för mig okända personer och grälar samt utöste hvarjehanda skällsord, såsom att vi hade stulit både fisk och vaddrag från dem. Wi fortsatte den indragningen med Emanuel Olssons anförda vad och om en stund ankom hufvudkäranden Gustaf Wahlberg och frågade sitt anförda vadlag eller de för mig okända personerne om de kastat (utlagt) vaden, derpå de svarade nej och upplyste ? om att det var Emanuel Olsson som utlagt (kastat) sin vad, derunder hufvudkäranden äfven fortsatte att gräla och utösa skällsord.

Resö den 28 September 1883

Otto Ludwig Larsson

v281428.b7070

No 68 Litt B

Till Wette Härads Rätt!

Uti uppskjutna målet emellan undertecknad och Emanuel Olsson på Resö ömsom kärande och svarande angående bättre rätt till Notdrägt, eller i allmänhet kalladt vad-drägt; får undertecknad ödmjukast anföra:

Wid sistlidet ting har undertecknad till protokollet låtit anteckna Konungens Befallningshafvandens Kungörelse af den 21 Januari 1871 angående sättet och diciplinen uti vad ordning hvar och en må ega rätt att kasta sina vadar efter stimfisk:

Uti 2§ af sagde Kungörelse som visserligen för längre tid tillbaka upphört att vara gällande, stadgas att den som först kommer med not och åtföljande fulltaligt dragmanskap skall hafva rätt till den så kallad första törn, eller att kasta och draga noten före de sednare ankomne; Denna bestämmelse har och af fiskare vid fiske af sill och annan stimfisk i allmänhet iakttagits, såväl före det denna kungörelse utfärdades, som efter det densamma upphörde att vara gällande, hvadan dessa bestämmelser kan på goda skäl benämnas som som en urminnes Landed, inom Norra delen af Bohus Län, och då fiskeristadgan af den 29 Juni 1852 § 21, uttryckligen stadgas, att om fiske uti samma vatten skall utöfvas af flera och kunna de alla ej på en gång fiska förrätten då fisket i ordning som de till stället ankomma.

Detta utan annat undantag är som i 3dje § stadgas, till förmån för strandegare; och hvarom här icke är fråga, då hvarken undertecknad eller genkäranden har någon egande eller annan dispositionsrätt till stranden eller vattnet der genkäranden kastade sin not, uti min vad:

Jemfört med åberopade lagrum i fiskeristadgan, åberopas jemväl stadgandet uti 1 Kap 11§ Rättegångsbalken siste momentet, der det stadgas att Domstolarna må ega att rätta sin dom eller utslag efter Lands sed, der den ej har oskäl med sig;

Att vittnet Andreas Mattissons berättelse framgår tydligt att undertecknad med min vad var tillstädes med fullt manskap, vid den så kallade Felholmen vid Syd Koster, redan innan vittnet hunnit afsluta sitt drägt med sin vad, vid samma ställe, och då genkäranden icke syntes till, förän han, enkom för att gifva sig till känna, kastade vaden i min törn ifrån motsatt håll, efter hvad fiskare i allmänhet brukade, och erhöll genkäranden i sagde drägt 4 st lastade ekor med sill, som vid den tiden betaltes med 165 Kronor för hvarje par, lastade ekor, som således utgjorde 330 Kronor, och hvilken förlust jag yrkar genkäranden måtte åläggas ersätta mig jemte 6% ränta från den 8 Januari 1883 till betalning sker enligt vittnet Andreas Mattssons berättelse.

Och i anseende på yrkat ansvar för brott emot stadgandet i 21§ Fiskeristadgan, yrkar jag med tillämpning af 36§ fiskeristadgan det genkäranden må dömmas skyldig att böta 20 Kronor.

Vad närmast dernäst beträffar genkärandens å mig utverkade genstämning, så bestrides denna till alla delar, såsom helt och hållet obefogad, och torde något vidare genmäle härå icke erfordras, än hvad som i afseende på min hufvudstämning blifvit anført, hälst som det ligger utom möjlighetens område för genkäranden, att styrka sina såväl i stämningen som till protokollet gjorda sanningslösa uppgifter, dels att jag icke med behörigt manskap var närvarande vid min vad, dels och att den var anlagd på opassande ställe, hvadan jag yrkar att genstämningen må lemnas utan afseende såsom obestyrkt.

Slutligen yrkas det genkäranden måtte vara tillförpligtad ersätta mina Rättegångsutgifter efter denna räkning

En dag att uttaga stämning	3:
Lösen för stämning	1:
För delgifning	3:
En dag vid tinget den 31 Maj 1883	3:
En do vid förste Rättegångsdagen den 29 Maj 1883	2:
Lösen för Utslag	5:50
Ersättning till vittnet Andreas Mattisson	5:
Ombud vid innevarande ting	10:
Skriftlig utredning af målet	5:
Lösen för blifvande Utslag antages	7:
I dag vid blifvande lösen	2:
	<hr/>
Summa	46:50

Lilla Båleröd den 28 September 1883
Gustaf Wahlberg i Strömstad
genom Olaus Eliasson i Lilla Båleröd efter fullmakt

v281428.b7080

No 68 Litt C

Kostnadsräkning

För genstämningsansökningens uppsättande och 1 afskrift deraf	2,00
För resolutionen derå	1,00
Delgifningen	1,00
För min inställelse sistlidet ting 2ne dagar, dervid jag låg uppehållen med inköpt hummer. som efter aftal skulle vid bestämd tid vara levererad, dervid jag förlorade 25 kr pr dag	50,00
Protokollslösen för förra tinget	5,50
För min resa till Strömstad att lösa den	10,00
För min inställelse i dag och ligger färdig att efter telegraferad hummerlast resa till Fredrikshamn	50,00
För inkallandet af 4 vittnen (emedan de äro mycket aflägsset från hvarandra boende och måste anträffas till följd af lite fiske ute på sjön)	25,00
Lösen för blifvande DBs expedition ca	11,00

Tillsammans

 155 Kr 50 öre

Hvartill bör läggas de vittnesersättningar jag kan åläggas att idag utgifva till idag afhörde vittnen

Resö den 28 September 1883
Emanuel Olsson

v281429.b1040

1884 den 7 Februari

No 68

Då HRn efter upprop åter företager det under No 68 i Dmbkn vid sista ting omförmäl-
da målet emellan fiskaren Gustaf Wahlberg, i Strömstad å ena sidan, samt skepparen
Emanuel Olsson från resön, å den andra, ömsom kde och sde, om ansvar och ersättning
för olofligt förfarande vid sillfiske, inställa sig pne genkde personligen och förste kdn
genom sitt förut använda ombud Olaus Eliasson i Lilla Båleröd, hvilka inlemnar detta
anförande:

“Till etc Uti uppskjutna etc

Litt K

Efter uppläsandet häraf anhåller förste kdns ombud om vittnesförhör med Tenius Jo-
hansson i Nedre Korsnäs, Styrmanen Carl Nilsson och Ludwig Skärström derstädes
samt Pontus Eliasson och August Johansson i Strömstad, hvilka alla, utan hinder af
kändt jäf, få aflägga vittnesed, på hvilken de, efter varning för dess missbruk, föreallas
en i sender och berätta:

1. Tenius Johansson: att vittnet tillhörde ett vadlag, som hade törn näst före förste kdn
hvilken med sitt vadlag ankom till Felholmen kort efter eller nära nog samtidigt med
vts vadlag vid det tillfälle hvarom nu är fråga. Förste kdn ifrågasatte äfven att kasta före
vittnet, men som vittnets vad var mindre än förste kdns, tillät han, att vittnets vadlag
fick företräde. Efter vittnets vadlag kom emellertid sdn och satte ut sin vad, utan att
gifva sig tillkänna för vittnet eller förste kdn, hvilken hade fullt manskap till sin vad och
var färdig att kasta näst efter vittnet. Om vittnet rätt minnes, fick icke vittnet mera än en
eklast i sitt kast. Vidkändt.

2. Carl Nilsson: att vittnet ifrågavarande natt åtföljde förste kdn på sillfiske vid Felhol-
men och kan intyga, att han framkom till fiskeplatsen så tidigt, att förste kdn hade rätt
till tredje törn eller näst efter den, hvori Tenius Johansson fiskade. Så snart denne dragit
sin vad i land, beredde sig först kdns vadlag att kasta, men derförinnan begåfvo sig två
eller tre man der af en eka ut på vattnet, för att känna, hvar sillen stod. Vadekan var
fördenskull icke öfvergifven, utan öfriga manskapet qvarstod på holmen icke längre
från ekan än högst tio famnar för att afvakta besked från dem, som sökte sillen. Då dessa
återkommo till vadekan, berättade de, att genkdn sedan utsatt sin vad i samma kast, der
förste kdn hade för afsigt att sätta sin vad. Natten var mörk, och det är möjligt, att gen-
kdn och hans folk icke hade iakttagit förste kdns vadmanskap, ehuru hans eka hade den
vanliga platsen för “lännet”. Widkändt

3. Ludwig Skärström

4: Pontus Eliasson och

5: August Johansson: att vittnena tillhörde förste kdns vadlag utan att vara delegare i
hans vad och åtföljde honom vid ifrågavarande tillfälle samt berätta alla i full öfverens-
stämmelse med Carl Nilsson, hvars vittnesmål för vittnena läses och vitsordas med til-
lägg dels af Skärström, att priset på sill den natt, då pne kommo i tvist, var 195 kr: paret
af ekor och dels af August Johansson, att förste kdns vadlag utgjorde 9 man och att han

hade tredje törn eller näst efter Ramsövaden och den lilla vad, hvarmed Tenius Johansson fiskade. Widkändt.

Wittnet Carl Nilsson intygar på gifven anledning att nästföljande natt kostade sillen i närheten af Koster 175 kronor paret af ekor, hvarefter såväl vittnena som pne upplysa på fråga, att en vad utlägges från "utroddningsplatsen" och drages i land vid "lännet" samt att förste kdns vadeka låg förtöjd ungefär midt emellan dessa båda platser.

Genkdn anhåller äfven att få vittnen afhörda samt anmäler, att han för sådant ändamål till tinget kallat sista ting hörda vittnet Anton Johansson på Rossö samt Johan Alfred Olsson och Alexander Sigfrid Olsson på Resön, hvilka vid pårop företråda. Anton Johansson erinras om vigten af sin förut i målet gångna vittnesed och, då jäf mot öfriga vittnena icke kan utletas, få de nu aflägga vittnesed och erhålla varningar för dess missbruk, hvarefter vittnena, en i sender hörde berätta:

1. Anton Johansson: att vittnet icke kan göra någon annan ändring i sitt förra tinget afgifna vittnesmål än, att sillpriset var något högre än vittnesmålet innehåller och att genkdn således äfven fick högre betalning för sin fångst. Wittnet har i flere år varit med och fiskat sill vid Felholmen, men aldrig lagt ut vad från den plats der förste kdn eka låg, hvadan, denna enligt vittnets åsigt hvarken låg på utroddnings = eller länneplatsen. Då genkdn dragit sin vad i land yttrade förste kdn till sitt folk, att de skulle lägga hans vadeka på nästa törn, havrigenom han äfven fick första törn nästföljande natt, då fisket lyckades väl. Widkändt.

2. Johan Alfred Olsson: att vittnet vitsordar innehållet af följande attest:

"Ödmjukaste vittnesattest etc **Litt L**

Efter uppläsandet vidhåller vittnet attesten med förklarande att vittnet hwarken såg eller eljest har kännedom om annat som vid tillfället passerade än hvad attesten innehåller.

3. Alexander Sigfrid Olsson: att vittnet icke kan lemna annan upplysning i målet än som innefattas i följande attest:

"Ödmjukaste vittneattest etc **Lill M**

Efter attestens uppläsande förklarar vittnet, att vittnet till alla delar vidhåller attesten.

Samtliga vittnena fordra ersättning för inställelsen vid tinget samt tillerkännas härför Tenius Johansson, Carl Nilsson, Ludwig Skärström, Pontus Eliasson och August Johansson 2 Kr hvar samt Anton Johansson, Johan Alfred Olsson och Alexander Sigfrid Olsson 5 Kr: hvardera att förskjutas af den part, som vittnenas hörande påfordrat.

Genkdn ingifver och åberopar denna skrift:

"Wördsamt anförande etc **se Litt N**

Efter uppläsandet häraf yrkar förste kdneombudet att förestående skrift måtte lemnas utan afseende, enär förste kdns vittnen intygat, att hans vadeka låg på behörig plats. Att den icke låg på länneplatsen föranledes deraf, att förste kdn fick vika för en annan

vad, som der skulle dragas i land. Ombudet öfverlemnar målet till pröfning, men vill förbehålla sin hufvudman öppen jäfsrätt emot genkdns idag afhörde vittnen, emedan de antagligen hafva del i genkdns vad, hvilket dock såväl denne som vittnena bestrida, hvarefter något vidare icke förekommer till antecknande.

Utslag

afsagdt den 21 Mars 1884

Som förste kdn icke styrkt, att genkdns vittnen Anton Johansson på Rossö och Otto Ludvig Larsson på Resö kunna af sakens utgång vänta nytta eller skada eller för annan orsak äro jäfviga, tillerkänner HRn deras vittnesmål verkan af laga bevis; och emedan, hvad angår hufvudsaken, af hvad i målet förekommit är ådagalagdt, att förste kdn med sin vad och erforderligt arbetsmanskaf före genkdn framkommit till den plats vid Felholmen, der vid ifrågavarande tillfälle sillfiske förhades, ty och som det icke ens är ifrågasatt, att båda pne kunnat utan hinder för hvarandra samtidigt idka vadfiske efter sill på berörde plats, alltså och då genkdn, som utan att underrätta sin vaderpart, kastat sin vad före förste kdn, således icke iakttagit den ordning för fiskets förrättande, som föreskrifves i 21§ Kongl Fiskeristadgan den 29 Juni 1852, pröfvar med stöd af 36§ i sagde Kongl förordning HRn rättvist döma genkdn att för hvad han sålunda låtit komma sig till last böta 10 Kr hvaraf 1/3 tillfalla Statsverket och återstående 2/3 förste kdn, men då denne icke styrkt, i hvad mon han genom genkdns förfarande lidit skada, kan HRn som ogillar stämningen icke bifalla förste kdns yrkande om skadestånd. Dock kan genkdn icke undgå att godtgöra vederparten för hans kostnader å denna rättegång och att å sådant afseende till honom utgifva 80 Kr.

v281429.b1150

No 68 Litt K

Till Wette Härads Rätt!

Uti uppskjutna målet emellan undertecknad och Emanuel Olsson på Resö ömsom kärander och svarander angående bättre rätt till notdrägt, får jag ödmjukast anföra: Då genom vittnena Andreas Mattsson och Emanuel Eriklsson är styrkt, att jag hade törn eller rätt att kasta min vad före genkäranden, Natten den 7 Januari 1883, vid den så kallade felholmen; samt af vitnena Andreas Mattsson, Christian Simonsson och August Nilsson jemväl sammanstämmande vittnat, att den som har törn, eller rätt att först sätta sin vad i allmänhet brukar anlägga sin båt eller eka med vaden på det stället der vaden skall dragas i land, detta af det skäl, att sednare till stället ankomma fiskare, må veta hvarest dessa skall vinna säkerhet om någon fiskare finnes på stället före de sednare ankomna. Sistnämnda vittnen har och intygat att allmän plägsed är ibland fiskare, att de sednare ankomna, alltid tillfråga den som har rätt att först sätta sin vad, om han vill sätta den innan de sednare ankomna sätter sin vad.

Detta förhållande står och i öfverensstämmelse med stadgandet uti 21§ Fiskeristadgan af den 29 Juni 1852;

Då nu under målets handläggning ostridigt är att genkäranden utan att tillfråga mig om jag ville sätta min vad, utan vidare utsatt sin vad uti min törn, är ju häraf uppbart, att genkäranden begått brott emot såväl redan åberopat lagrum, som emot hvid allmänna ordningen och diciplinen, är gällande ibland fiskare i allmänhet härpå orten.

Och hvad beträffar genkärandens invändning, jemfört med å hans sida afhörde vittnen, Otto Ludvig Larsson, Anton Johansson och Anders Andersson, att jag dels icke skulle hafva fullt manskap, dels och icke varit tillstäde vid vadbåten, då genkäranden satte sin

vad, så har ju vittnena intygat att, det, den natten var mörkt, hvadan det tycks hafva varit utom möjlighetens område för genkäranden, att bedöma huru jag hade fullt manskap eller icke; Och får jag häremot blott fästa Härads Rättens uppmärksamhet på att detta blott är lindrigast sagt, en upprepad dikt af genkäranden, ty nog vore väl jag som gammal fiskare icke så barnslig, att jag begaf mig från Strömstad ut till den på 1/2 mil derifrån belägan Felholmen, belägen i närheten af sydkoster, utan att hafva fullt manskap för att kunna utsätta och draga min vad.

Jag yrkar slutligen med anledning af mitt emot genkäranden vittnen Otto Ludvig Larsson och Anton Johansson anförda jäf, att då dessa vore vid genkärandens vad aflösta medelst part eller andel i fisket, och icke efter dagpenning, måste häraf uppenbart framgå att de vänta nytta eller skada af sakens utgång, att vid pröfning af målet Härads rätten täktes pröfva lagligt lemna bemälda vittnens berättelse utan afseende; dessa påminnelser emot sagde vittnena anføres jemväl af skäl, att vittnet Otto Ludvig Larsson berättat, att genkäranden fiskat i omtvistade drägtet, två ekor med 10 till 12 tunnor i hvardera, och att sillpriset vexlade emellan 25 och 40 kronor för full eka, Häremot har andra vittnat Anton Johannesson vittnat, att genkäranden erhöll tre lastade ekor sill, samt att priset var omkring 100 kronor paret och då båda dessa vittnen varit på en gång närvarande af genkärandens manskap, vid omtvistade tillfället så är ju allt skäl att antaga, att desse måst kunna gifva en öfverensstämmande berättelse, om den eljest velat ut med sanningen, hvadan jag jemväl af detta skäl yrkar det afseende icke må fästas vid deras berättelser.

Och då antagligt och styrkt är, det genkäranden minst fiskade tre lastade ekor sill och priset varierade ända till 100 Kronor för hvarje lastad eka, yrkar jag det genkäranden måtte dömmas skyldig ersätta min förlust med minst 300 Kronor: med 5% ränta från den 8 Januari till betalning sker:

Samt att härförutan ersätta mina rättegångsutgifter efter denna räkning:

Upptages i protokollet för sistlidet ting intagen räkning	46:50
Tillägges för lågt upptagen lösen för utslag d 23/11 83	2:
Ersättning till 4 st vittnen vid sistlidet ting till sammans	10:50
Ombud vid innevarande ting	15:
Lösen för blifvande utslag antages	9:
En dag vid lösen	2:
	=====
Summa	85:00

Lilla Båleröd den 7de Februari 1884
Hufvudkäranden genom Olaus Eliasson
i Lilla Båleröd efter fullmakt

v281429.b1170

No 68 Litt L

Ödmjukaste Wittnesattest:

Den 7 Januari 1883 var jag såsom man med Emanuel Olssons i Resö medförda sillvad Nordens Köldta kallad, i afsigt att fånga sill, och vi ankom till Felholmen då det var mörkt; Olsson och jag voro i Kännesnäcken och rodde ut för undersökning efter sill och vi undersökte hela vaddräktet, och blev varse sillen. Wi rodde då till vadbåten hvarvid Olsson befallde fastgörning vid södrälänneplatsen för att afvakta törn och att vara färdig till utsättning; Ånyo rodde jag Olsson ut på vaddräktet för undersökning after sill och blef då varse densamma så, att han ansåg lönande att utsätta vaden; Inga personer voro derstädes att förnimma som undersökte efter sill, icke heller någon som innehafde eller bevakade någon törn vid någon af vaddrägten vid nämnda holme; Hvarpå Olsson befallde utsätta vaden, som ock skedde; Jag blef då stäld i vadtågsbåten för att draga vaden i land, och då vi hade dragit in cirka 75 famnar kommo några okända personer och grälade; då genmälde från vår båt: Afres till brusen och tilltala honom, men låt oss vara ifred.

Detta kan jag med ed bekräfta om så påfordras.

Resö den 21 Januari 1884

Johan Alfred Olsson Resön

v281429.b1190

98 Litt M

Ödmjukaste Wittnesattest:

Den 7 Januari 1883 var jag med Emanuel Olsson i Resö anförda sillvad Nordens Köldta kallad och vi ankommo till Felholmen sent om qvällen, och der funnos tvenne vadar förut, deraf den ena hade fiskat och höll på att lämna, och den andra höll på att dragas i land med sill uti; Wi lade till i närheten der sistnämnda vaden drogs i land, hvarest då inga personer och ingen farkost var att höra eller förnimma under ungefär en timmes tid derefter; Under denna tid vi lågo der var vadbrusen Emanuel Olsson tvenne gånger ute på vaddräktet och kände efter sill, och då han andra gången återkom till oss befallde han utläggning af hans medförda vad, och det var från södra länneplatsen, och då förnamms icke hvarken person eller vadbåt som hade någon törn vid holmen; Sedan vaden var utlaggd och vi kommo i land med den lina hvarmed vaden drages i land då fisken är inringad, blefvo vi varse en manlös vadeka fastliggande med fören till land, hvilket icke är brukligt då man tänker att fiska, ty då får man icke lemna farkosten, och densamma fastgöres med aktern vänd åt land; Efter det vi indragit ungefär 40 famnar eller 240 fot, så kommo några för mig okända personer och grälade samt utstötte hvarjehanda skällsord, såsom att vi hade stulit både fisk och vaddrag ifrån dem. Wi fortsatte dock indragningen med Olssons vad, och om en stund ankom hufvudkäranden Gustaf Wahlberg och frågade sitt anförda vadlag eller de för mig okända personerna om de utlaggt vaden, derpå de svarade nej, och upplyste honom om att det var Emanuel Olsson som utlaggt sin vad, derunder hufvudkäranden äfven fortsatte med gräl och skällsord; Detta kan jag med ed bekräfta.

Resö den 21 Januari 1884

Alexander Sigfrid Olsson
med hand om pennan

v281429.b1200

No 68 Litt N

Wördsamt anförande!

Då hufvudkäranden vid sistlidet ting andrager Konungens Befallningshafvandes Kungörelse af den 21 Januari 1871 och framhåller 2§ af samma Kungörelse, samt att allmän iakttagelse och efterlefnad af dess bestämmelse varit en urminnes landsed inom norra delen af Bohus Län, borde han äfven framhållit den lika gamla och skikliga landsed som är vanlig bland fiskare här, att den som har törn vid vaddrägt skall ligga med vadbåten fullt bemannad vid länneplatsen, och med fören från land färdiga att vid befallning af vadbrusen utsätta vaden i notvarpet; men med förbiseende af allt detta anser HufvudKäranden sig att blott han hafva törn, eger rätt att hvarsom heldst lägga vadbåten i land, till och med på afstånd från länneplats, på ett aflägsset och för vaddrag opassande ställe, samt låta båt och vad ligga der manlös; då manskapet under tiden gick på land och åsåg de andras arbete då de kunnat haft tillräcklig tid att kasta ut vaden om de velat. Att så var hufvudkärandens beteende vid tillfället ifråga är tydligen visat, och att anse detta som bevakande af törn, lär ingen god medborgare kunna biträda.

Och som äfven bevisat är att under den tiden mitt vadlag låg vid länneplatsen för att afvakta törn var jag tvenne gånger ute och kände efter om det fanns sill i notvarpet, utan att förnimma någon hvarken båt eller någon person undersökte efter sill hvarken i notvarpet eller vid någon af länneplatserna, så måste jag med skäl anse mig berättigad att sätta ut min vad, hvilket och skedde utan minsta anledning till motsägelse från något håll. Det måste sålunda vara åskådligt med hvad befogenhet hufvudkäranden om en lång stund derefter med sitt på holmen varande manskap, genom gräl och ärekränkande skällsord infunno sig hos mitt manskap - som då yttrades att vi tagit deras törn ifrån dem hvilket saknar all både sanning och rättvisa. På grund af hvad som blifvit anført och upplyst i målet bestrides hufvudkärandens stämning i sin helhet såsom alldeles obefogad och orättvis, samt med yrkande af bifall till genstämningen; derjemte yrkas laga ansvar å hufvudkäranden för de skällsord och otidigheter han lät undfalla sig mot mig vid omförmälda tillfälle,

Slutligen yrkas det hufvudkäranden må ådömmas att ersätta mina Rättegångsutgifter efter denna räkning:

Transport från vid sistlidet ting ingifna räkning	155 Kr 50
För 3ne vittnesstämmingar till detta ting	3 00
För delgifningen deraf	2 00
För min resa till Strömstad för utfående af stämningarna	10 00
Ersättning till 3 vittnen för dess inställelse	18 00
För min inställelse vid detta ting, då jag såsom vadbruse under fiskets pågående måste lemna min post	35 00
För blifvande utslag förslagsvis	15 00
För min resa till Expeditionslösen	10 00
	=====
Summa	228 Kr 50 öre

Resö den 8 Februari 1884

Emanuel Olsson